

СТАТИСТИКА, ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657.6:65.011.1
JEL Classification: G30, M42

DOI: 10.37332/2309-1533.2024.2.17

Боберський О.В.,
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»
кафедри фінансового контролю та аудиту,
Західноукраїнський національний університет, Тернопіль*

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА СИСТЕМУ КОМПЛАЄНСУ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ЗМІСТ

Boberskyy O.V.,
*postgraduate student degree of Doctor of Philosophy
in specialty 071 "Accounting and taxation"
department of financial control and audit,
West Ukrainian National University, Ternopil*

FACTORS INFLUENCING THE COMPLIANCE SYSTEM: CLASSIFICATION AND CONTENT

Постановка проблеми. Враховуючи постійні економічні зміни, удосконалення законодавчого регулювання та адаптацію національного законодавства до міжнародних стандартів, а також процес інтеграції України у глобальну економіку, вкрай необхідно створити дієву систему контролю та управління ризиками. Це забезпечить фінансову стабільність та допоможе підприємствам і організаціям відповідати світовим стандартам. Контроль за здійсненням окремих видів діяльності в умовах сучасних економічних та соціальних викликів стає одним із новітніх та пріоритетних напрямів в аудиторській діяльності. Разом з тим, розширюючи коло аудиторських послуг, виникає необхідність створення методики перевірки і дослідження об'єктів перевірки для виявлення причинно-наслідкових зв'язків з метою попередження та виправлення порушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження системи комплаєнс вітчизняних підприємств є новим напрямом у наукових роботах вітчизняних вчених економістів. Т. О. Кобєлева у своїй праці розглядала взаємозв'язок внутрішнього аудиту та комплаєнс-контролю на промисловому підприємстві, зокрема авторка здійснила порівняльний аналіз комплаєнс-контролю, внутрішнього контролю й внутрішнього аудиту, визначила функції, завдання підрозділів комплаєнс-контролю та особливості взаємодії [3]. Колектив авторів О. В. Ковальчук, Д. В. Бібік та К. Г. Моренченко визначили сутність і дали характеристику комплаєнсу, тобто навели його визначення й перелік функцій, цілей, етичних вимог, місце в організаційній структурі підприємства. Важливим у даному дослідженні є виокремлення місця комплаєнсу як компонента сучасного підприємства, необхідності його впровадження у вітчизняну практику та формування переліку обов'язків відділу комплаєнсу, що полягають в оцінюванні ризиків з метою ефективного розподілу ресурсів, підтримки програми моніторингу та особливостях звітування про виконану роботу [4].

О. В. Воркунова, В. І. Яровий, Н. В. Ярова, К. О. Коцюбенко запропонували стратегію впровадження системи комплаєнс у діяльність вітчизняних підприємств. Автори зазначають, що «комплаєнс-контроль відіграє істотну роль у захисті економічних інтересів підприємства, активно ідентифікуючи ризики на ранніх етапах та сприяючи їх ефективному усуненню. Програма комплаєнсу включає кодекси поведінки, антикорупційні політики та різноманітні процедури, які є необхідними для досягнення встановлених цілей. Заходи комплаєнсу формують систему управління та контролю, яка гарантує дотримання законодавчих вимог, норм та стандартів відповідними організаціями і їхнім персоналом. Це забезпечує комплексний підхід до вирішення юридичних питань та управління

* Науковий керівник: Лучко М.Р. – д-р екон. наук, професор

ризиками на всіх рівнях діяльності компанії» [1]. Важливим є виокремлення факторів впливу на комплаєнс-ризиків при розробці та реалізації стратегії підприємства з їх розподілом на внутрішнє та зовнішнє походження.

Вітчизняний автор О. В. Овсієнко запропонував функції комплаєнсу в бізнес-адмініструванні та визначив його роль при веденні ефективної господарської поведінки. У роботі автор зазначає, що у практиці теоретичне тлумачення комплаєнсу та реальні комплаєнс-процедури у бізнес-структурах значно відрізняються [9, с. 179].

Провівши огляд літературних джерел, актуалізується теоретичне дослідження системи комплаєнсу з метою його систематизації та розробки причинно-наслідкових зв'язків факторів впливу на існуючу систему відповідності. Такий підхід слугуватиме підґрунтям для проведення аналітичного дослідження з метою розробки ефективних та достовірних управлінських рішень, визначення ступеня впливу окремих факторів, розробки методів їх коригування та, відповідно, розробки методів впливу та нівелювання негативних факторів.

Постановка завдання. Мета статті – виокремити та проаналізувати чинники впливу на систему комплаєнсу, а також класифікувати їх за ступенем впливу на діяльність бізнес-структури і охарактеризувати основний зміст. На основі визначеної мети сформовано перелік завдань, а саме: уточнити перелік чинників впливу на систему комплаєнсу, розподілити чинники впливу за ступенем дії, виокремити зміст впливу окреслених чинників та розробити рекомендації стосовно нівелювання негативного впливу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комплаєнс-підрозділ підприємства відповідає за наступні ключові функції, а саме його завдання полягають в: ідентифікації ризиків у діяльності, що можуть призвести до фінансових втрат; проведенні аналізу причин виникнення ризиків, зокрема, через порушення нормативно-правових вимог або вказівок контролюючих органів з боку співробітників; виявленні корупційних дій серед працівників та конфлікту інтересів у структурних підрозділах, з подальшим розробленням заходів для їх нейтралізації; участі у створенні внутрішніх документів, щоб забезпечити їх відповідність законодавчим нормам; взаємодії з контролюючими органами: підтримка під час перевірок, підготовка відповідей на запити, розроблення дій для виправлення порушень, надання роз'яснень; перевірки клієнтської бази на благонадійність та відсутність санкцій; обробці та відповіді на скарги клієнтів. Ці заходи допомагають компанії ефективно управляти внутрішніми ризиками та підтримувати високий рівень корпоративної прозорості.

Проаналізувавши аналітичну інформацію, надану KPMG у 2020 році стосовно впровадження комплаєнсу на вітчизняних підприємствах, побудовано рис. 1, що відображає його пріоритетні напрями серед українських компаній.

Найбільш пріоритетним напрямом комплаєнсу є протидія корупції (за версією 79 % респондентів), адже вона завдає значних збитків як на рівні підприємств та організацій, так і загалом негативно впливає на розвиток національної економіки. Іншим фактором є те, що Due Diligence як ключове завдання антикорупційного уповноваженого є найбільш нормативно та законодавчо визначеним в Україні напрямом здійснення комплаєнсу.

Важливими напрямками комплаєнсу є антимонопольний та дотримання норм ділової етики (за версією 68 % респондентів). Основу етичних правил становлять: толерантне сприйняття чужих думок, здатність приймати свої помилки, критичне ставлення, використання аргументів у дискусіях. Розвиток ділових етичних стосунків вимагає визначення й впровадження ключових принципів, таких як пунктуальність, конфіденційність, ввічливість, грамотність та інші. Антимонопольна політика включає набір заходів, спрямованих на підвищення рівня конкуренції у галузевих та інших секторах ринку, а також на обмеження монопольного впливу у їхній діяльності. Ця політика спрямована проти монополій та монопольних явищ і має на меті обмежити ринкову владу в окремих напрямках діяльності.

З даних рис. 1 видно, що в більшості компаній присутній комплаєнс-контроль за виконанням торгових санкцій, протидії відмивання грошей і фінансування тероризму й забезпечення конфіденційності інформації.

Відтак, проведення перевірки системи відповідності забезпечує ідентифікацію випадків, коли внутрішні процедури компанії не відповідають встановленим вимогам. Це, зазвичай, стосується дотримання національних та міжнародних законодавчих норм, правил внутрішніх політик компанії або корпоративної групи. У процесі перевірки також можуть бути враховані вимоги міжнародних стандартів, сертифікацій, глобальних практик та загальноприйнятих бізнес-правил.

Після проведення комплаєнс-перевірки компанія отримує детальний звіт про виявлені прогалини у специфічних аспектах її діяльності, проблемні зони або аспекти бізнес-процесів, які потребують додаткової регуляції. Частиною звіту завжди є вказівка на джерела, які слугують критеріями відповідності, такі як законодавчі акти, рекомендації від профільних асоціацій, судова практика та інше. Також, зазвичай, в звіті містяться рекомендації щодо виправлення виявлених проблем та оптимізації процесів у майбутньому. Підприємство самостійно визначає відповідальних осіб за проведення перевірки на основі її цілей та області застосування. Такі перевірки можуть

здійснювати внутрішні аудитори, контрольні групи всередині компанії або із залученням зовнішніх аудиторів.

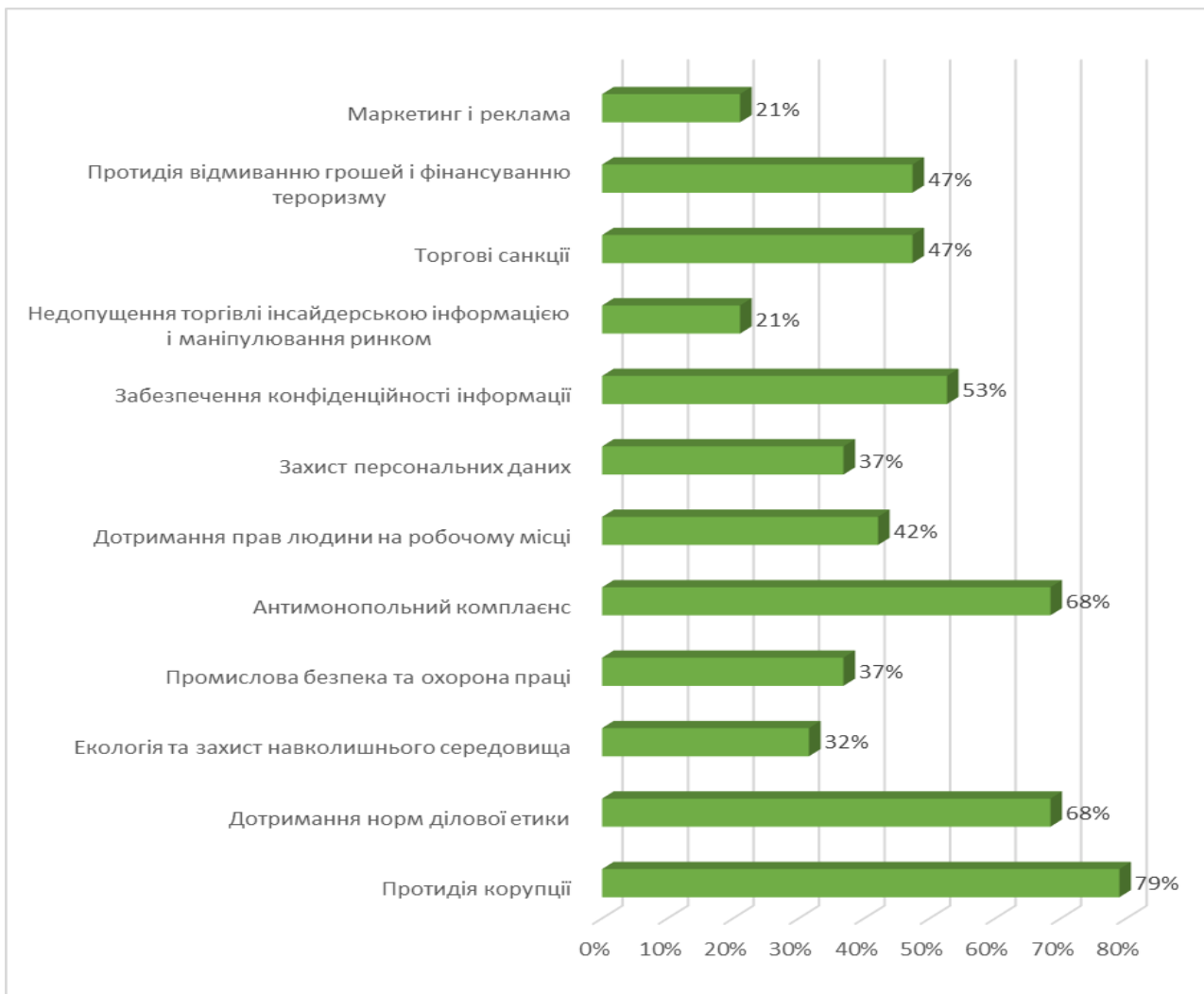

Рис. 1. Пріоритетні напрями комплаєнсу в Україні

Джерело: складено автором на основі [5]

Для великих компаній доручення комплаєнс-перевірки внутрішнім аудиторам є широко поширеним, адже контроль та регулярна перевірка дотримання законодавчих та регуляторних вимог зазвичай входять до компетенції спеціалістів внутрішнього аудиту. Вони мають глибокі знання внутрішніх процесів компанії, що дозволяє їм швидко аналізувати різні питання. Це є значною перевагою, порівняно з найманням зовнішніх консультантів. Проте, використання внутрішніх аудиторів для комплаєнс-перевірок може впливати на об'єктивність їхніх оцінок, адже їм бракує зовнішньої перспективи, що допомагає в ідентифікації питань.

Формування внутрішньої контрольної групи в компанії є ефективним методом для проведення перевірок. Цей підхід включає залучення спеціалістів з різних ділянок діяльності, таких як юридична, фінансова, управління ризиками, IT та інші, для виконання перевірок силами самої компанії. Зазвичай, цей спосіб використовується для спеціальних проєктів, таких як перевірка готовності до сертифікації або дотримання стандартів, а також для реагування на специфічні випадки, наприклад, зміни в законодавстві, які впливають на кілька підрозділів або бізнес-процеси.

Залучення зовнішніх аудиторських компаній передбачає співпрацю з зовнішніми експертами, які мають спеціалізацію в проведенні комплаєнс-перевірок у специфічних областях, таких як дотримання галузевих законодавчих норм або відповідність критеріям для отримання необхідних сертифікатів. Цей підхід є популярним серед компаній у регульованих секторах, де порушення можуть призвести не тільки до великих фінансових втрат, але й до припинення діяльності через анулювання ліцензій або інших дозволів. Внаслідок цього, компанії прагнуть залучати експертів для отримання кваліфікованої думки та мінімізації ризиків, пов'язаних з невідповідністю до законодавчих і регуляторних вимог.

Таким чином, при проведенні перевірки аудитори та спеціалісти в галузі контролю досліджуватимуть об'єкти на відповідність встановленим нормам і виявлятимуть причини їх невідповідності.

Для реалізації аналітичних функцій сучасний внутрішній аудитор повинен розробити стратегічне бачення перевірки, що можливо за допомогою технологій та інструментів, які здатні виконувати прогностичний та історичний аналіз [11, с. 89]. Для ідентифікації чинників впливу на систему комплаєнсу зосередимо увагу на тих, які мають динамічну природу та можуть змінюватись. Тому ці чинники можуть бути керованими та підлягають дослідженню з точки зору ступеня їх впливу на систему комплаєнсу. Відповідно, на етапі планування аудиту ці чинники стануть об'єктом дослідження на предмет відповідності, створення ризикованих ситуацій або на завершальному етапі розробки методів мінімізації їх впливу.

Визначення ефективності управління системою комплаєнсу та шляхи її оптимізації є важливими завданнями через складність впливу різних чинників. Ці фактори можуть створювати можливості, які, при своєчасному використанні, сприяють покращенню управління компанією. Водночас, деякі чинники можуть загрожувати стабільності діяльності, тому їх мінімізація стає ключовим аспектом ефективного менеджменту. Ось чому аналіз чинників, що впливають на управління системою відповідності, є необхідним елементом при дослідженні системи комплаєнсу з метою здійснення аудиторської перевірки чи контрольних процедур. Залежно від впливу кожного з чинників, деякі з них можуть домінувати та визначати функціонування інших. Так, ефективність управління залежить від багатьох зовнішніх та внутрішніх факторів, які переплітаються між собою. З цієї причини важливо детально аналізувати детермінанти управління системою комплаєнсу.

Для більшого розуміння цієї теми важливо вивчити вплив чинників з двох основних перспектив:

1. Вплив факторів зовнішнього середовища, який включає як макро-, так і мікрофактори, що оточують компанію.

2. Внутрішні фактори, які впливають на процеси діяльності та управління в самому підприємстві [1, с. 175].

Однією з функцій аудиторської перевірки є всебічне оцінювання ризик-менеджменту [10]. Тому з метою управління системою комплаєнсу вплив чинників розподілено на три напрями:

- позитивним впливом;
- негативним впливом;
- змішаним впливом.

Розподіл структури впливу чинників на систему відповідності визначає вектор направленості управлінських дій, а саме їх підсилення чи необхідність нівелювати вплив (рис. 2).

Чинники впливу на середовище комплаєнсу вітчизняних підприємств			
Зовнішні		Внутрішні	
З позитивним впливом	Законодавче регулювання Ринкова ситуація	Система контролю Система обліку Технологічні фактори Стратегічні фактори Інформаційно-комунікаційні фактори	З позитивним впливом
Зі змішаним впливом	Стабільність економіки Конкуренти Інвестиційні пропозиції Галузеві особливості Стейкхолдери	Розмір підприємства Структурні підрозділи Розподіл обов'язків Етичні принципи Кваліфікаційні відповідності	Зі змішаним впливом
З негативним впливом	Корупція Інфляція Недобросовісна конкуренція	Конфліктні події Посадові відповідності Помилки в обліку	З негативним впливом

Рис. 2. Чинники впливу на систему комплаєнсу вітчизняних підприємств

Джерело: розробка автора

Розглядаючи зовнішні чинники як такі, що не піддаються значному коригуванню, важливим є їх розподіл за ступенем впливу з метою розробки управлінських дій щодо пристосування до окреслених факторів або їх підсилення. На систему комплаєнсу найбільший позитивний вплив має законодавче регулювання шляхом розробки та впровадження в дію ряду законів, постанов, норм та розпоряджень. Такий інструментарій розробляє чіткі межі та повноваження, зменшує невизначеність трактування термінів і понять. Правове регулювання є засобом впливу держави на певні аспекти суспільних відносин через створення та застосування юридичних норм. Ці норми розробляються з урахуванням конкретних предметів впливу та методів, які використовуються для забезпечення найефективнішого порядку. Об'єктом правового регулювання є специфічна форма суспільних відносин, яка підтримується відповідним набором юридичних норм. Також важливим є визнання того, що відповідні правові регулятори можуть бути інтегровані в систему правового регулювання суспільних відносин [8, с. 170].

Іншим позитивним чинником впливу є ринкова ситуація, яка спонукає підприємства та організації дбати про свою репутацію на ринку. В період прозорості та швидкого поширення інформації через сучасні засоби комунікації в мережі Інтернет дотримання системи відповідності стає обов'язковим атрибутом вигідних позицій на ринку.

Різноманітні фактори чинять змішаний вплив на систему комплаєнсу, залежно від характеристик діяльності компанії, сфери застосування, періоду дії та інших особливостей. До таких факторів належить стабільність економіки, наявність конкуренції, інвестиційних пропозицій, галузевих особливостей та особливості стейкхолдерів. Наприклад, наявність конкуренції на ринку змушує підприємство розвивати свою діяльність з виокремленням ринкових переваг та акцентуючи на них маркетингову й інші діяльності. Водночас, наявність жорсткої конкуренції сприяє застосуванню недобросовісної конкуренції або корупційних підходів. Такий вплив чинять і галузеві особливості, які можуть бути як спонуканням до позитивного, так і негативного впливу на систему відповідності.

На систему комплаєнсу негативний вплив чинить низка факторів, такі як корупція, інфляція та недобросовісна конкуренція. На жаль, у 2023 році Україна здобула 36 зі 100 можливих балів у Індексі сприйняття корупції за даними Transparency International Ukraine. Зараз Україна посідає 104 місце серед 180 країн. Запобігання корупції та розвиток доброчесності в Україні вважаються ключовими для міжнародного партнерства. Прогрес у цих напрямках важливий для вступу України до Європейського Союзу, ОЕСР і НАТО, а також для зміцнення довіри міжнародних партнерів, що впливає на економічну та військову підтримку країни [2]. Недобросовісна конкуренція знаходиться у тісному зв'язку з фактором корупції, адже містить частково її елементи. Також для неї характерним є розповсюдження неправдивої інформації та незаконне використання маркувань. На систему відповідності інфляція не чинить безпосередній вплив, проте її опосередкована дія відображається у всіх економічних та соціальних сферах. Інфляція є економічним явищем, яке характеризується постійним зростанням цін і відповідним зниженням купівельної спроможності через знецінення валюти.

З позиції управління, важливим є дослідження факторів впливу, які є керованими, а саме внутрішніх. Внутрішній контроль має ключове значення, адже він допомагає ідентифікувати та активізувати приховані ресурси компанії, впроваджує систему оперативного управління обліком, забезпечує умови для планування ефективного використання ресурсів, значно впливає на організацію та зростання продуктивності виробництва, а також сприяє посиленню заходів щодо економії та дотримання чинних норм. Наявність ефективної системи контролю знаходиться у тісному взаємозв'язку з системою обліку, адже саме організація обліку чинить безпосередній вплив на забезпечення інформацією контрольні органи.

Сучасні технологічні рішення дозволяють налаштувати систему відповідності на етапі створення продукту та забезпечити високу якість робіт, продукції чи послуг та зменшити імовірність виникнення неточностей і помилок. Загалом розробка чіткої та послідовної стратегії діяльності господарюючого суб'єкта є запорукою надійності діяльності та чіткого і послідовного дотримання встановлених норм. У сучасних умовах господарювання ефективна робота системи бухгалтерського обліку та управління в компанії можлива тільки при наявності добре налагодженої інформаційної системи, що відповідає стратегічним планам [6, с. 92]. Таким чином, стратегічні, інформаційно-комунікаційні фактори та система обліку й контролю знаходиться у тісному взаємозв'язку, що має синергетичний ефект.

Система комплаєнсу перебуває під змішаним впливом ряду факторів, а саме розміру підприємства, наявності структурних підрозділів, розподілу обов'язків, присутніх етичних принципів та кваліфікаційних відповідностей. Розмір підприємства впливає на організацію роботи, розмір прибутку, наявність ресурсів для забезпечення відповідних підрозділів контролю за відповідністю, що чинить позитивний вплив. Разом з тим, розмір підприємства збільшує ризики виникнення системних порушень та неточностей. Наявність структурних підрозділів знаходиться у взаємозв'язку з розміром підприємства та має двозначний вплив. Менеджмент суб'єкта господарювання відіграє значну роль у процесі діяльності та забезпечення системи відповідності [7, с. 676]. Особлива роль розподілу обов'язків виявляється в ініціативі діяльності, впровадженні норм та моніторингу за їх виконанням. Кваліфікація працівників представляє собою інтегральну характеристику, що охоплює рівень освіти,

професійні навички, вміння, майстерність та досвід у виконанні різних процесів та завдань. Ці елементи разом формують загальну картину працівника як досвідченого виконавця в певній сфері діяльності та виконанні покладених на нього обов'язків, що за відсутності певних компетентностей створюватиме негативний ефект.

Проводячи аудит системи відповідностей за наявності конфліктних подій, посадових невідповідностей або значних помилок в обліку, вважаємо за доцільне запровадити етапи дослідження, адже наявність окреслених факторів значно погіршує систему комплаєнсу. Помилки у бухгалтерському обліку можуть стати для компанії значними фінансовими втратами. Однак, застосування відповідної системи організації обліку та звітності дозволяє мінімізувати ці ризики. Якісний бухгалтерський облік є критично важливим для стабільної роботи та подальшого розвитку компанії загалом та системи комплаєнсу зокрема.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи результати досліджень за обраною темою, доцільно зазначити необхідність методичного доповнення аналітичного дослідження системи комплаєнсу внутрішніми та зовнішніми аудиторами в частині виокремлення факторів впливу на показники відповідності. У роботі проаналізовано пріоритетні напрями комплаєнсу в Україні та визначено, що найбільш пріоритетними серед вітчизняних компаній є протидія корупції, антимонопольний та дотримання норм ділової етики. На основі сформованої інформації виокремлено зовнішні та внутрішні чинники впливу на систему комплаєнсу та визначено характер їх впливу, а саме позитивний, негативний і змішаний. Запропонована класифікація може застосовуватись для розробки рішень з метою мінімізації дії чинників з негативним впливом і максимізації позитивного впливу. З позиції управління найбільш перспективними є чинники зі змішаним впливом, що за умови ефективного набору управлінських дій дозволить сформувати позитивну дію на систему комплаєнсу. Перспективами подальших розробок у цьому напрямку є використання окреслених чинників для розширення аналітичного дослідження системи комплаєнсу на основі математичного моделювання.

Література

1. Воркунова О. В., Ярова Н. В., Яровий В. І., Коцюбенко К. О. Стратегія впровадження системи комплаєнс у діяльність підприємств морського транспорту. *Бізнес Інформ*. 2023. № 4. С. 173-182.
2. Індекс сприйняття корупції-2023: Україна покращила свій показник на 3 бали. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/indeks-spryynyattyu-koruptsii-2023-ukraina-pokraschyla-sviy-pokaznyk-na-3-baly> (дата звернення: 03.06.2024).
3. Кобелева Т. О. Дослідження взаємозв'язку комплаєнс-контролю з внутрішнім аудитом та внутрішнім контролем на промисловому підприємстві. *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна*. 2019. № 2. С. 81-91.
4. Ковальчук О. В., Моренченко К. Г., Бібік Д. В. Сутність і характеристика комплаєнсу: визначення, функції, цілі, етичні основи, місце в організаційній структурі підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 1. С. 18-22.
5. Комплаєнс в СНД і ближньому зарубіжжі: актуальні завдання та тенденції. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ua/pdf/2020/07/Compliance-report.pdf> (дата звернення: 25.05.2024).
6. Лалакулич М. Ю., Югас Е. Ф., Симочко М. І. Визначення завдань бухгалтерського обліку відповідно до стратегічної мети діяльності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. № 9. С. 91-96.
7. Лучко М., Шмітка С., Енджейчик Л. Інноваційність менеджера як основа розвитку підприємства. *Журнал європейської економіки*. 2021. Том 20. Вип. 4. С. 664-679.
8. Маслова Я. І. Правове регулювання суспільних відносин в сфері запобігання корупції. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2021. № 2. С. 169-173.
9. Овсієнко О. В. Комплаєнс у бізнес-адмініструванні та його роль у створенні ефективних норм господарської поведінки. *Економічний простір*. 2018. № 134. С. 173-185.
10. Очеретько Л. М., Касьян М. І. Внутрішній аудит і контроль у комерційних банках. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2010. Вип. 2. С. 146-150.
11. Семенець А. О. Внутрішній аудит у системі управління підприємством торгівлі: теорія, методологія, практика : монографія. Харків, 2019. 373 с.

References

1. Vorkunova, O.V., Yarova, N.V., Yarovy, V.I. and Kotsiubenko, K.O. (2023), "Strategy for implementation of the compliance system in the activities of maritime transport enterprises", *Biznes Inform*, no. 4, pp. 173-182.

2. "Index of perception of corruption-2023: Ukraine improved its indicator by 3 points", available at: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/indeks-spryynyattya-koruptsii-2023-ukraina-pokraschyla-sviy-pokaznyk-na-3-baly> (access date June 03, 2024).
3. Kobieliieva, T.O. (2019), "Research on the relationship between compliance control and internal audit and internal control at an industrial enterprise", *Naukovi pratsi Donetskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Serii: Ekonomichna*, no. 2, pp. 81-91.
4. Kovalchuk, O.V., Morenchenko, K.H. and Bibik, D.V. (2023), "The essence and characteristics of compliance: definition, functions, goals, ethical foundations, place in the organizational structure of the enterprise", *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 1, pp. 18-22.
5. "Compliance in the CIS and near abroad: current tasks and trends", available at: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ua/pdf/2020/07/Compliance-report.pdf> (access date May 25, 2024).
6. Lalakulych, M.Yu., Yuhas, E.F. and Symochko, M.I. (2023) "Determination of accounting tasks in accordance with the strategic goal of the enterprise", *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 9, pp. 91-96.
7. Luchko, M., Shmitka, S. and Yendzheichyk, L. (2021), "Manager's innovation as the basis of enterprise development. Journal of European Economy", *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, Volume 20, Iss. 4, pp. 664-679.
8. Maslova, Ya.I. (2021), "Legal regulation of social relations in the field of corruption prevention", *Derzhava ta rehiony. Serii: Pravo*, no. 2, pp. 169-173.
9. Ovsienko, O.V. (2018), "Compliance in business administration and its role in creating effective norms of economic behavior", *Ekonomichnyi prostir*, no. 134, pp. 173-185.
10. Ocheretko, L.M. and Kasian, M.I. (2010), "Internal audit and control in commercial banks", *Derzhava ta rehiony. Ser. Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, Iss. 2, pp. 146-150.
11. Semenets, A.O. (2019), *Vnutrishnii audyt u systemi upravlinnia pidpriemstvom torhivli: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Internal audit in the trade enterprise management system: theory, methodology, practice], monograph, Kharkiv, Ukraine, 373 p.

Боберський О.В.

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА СИСТЕМУ КОМПЛАЄНСУ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ЗМІСТ

Мета. Виокремлення та аналіз чинників впливу на систему комплаєнсу, а також класифікація їх за ступенем впливу на діяльність бізнес-структури і характеристика основного змісту.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети дослідження використано такі методи: статистичний (для інтерпретації інформації про пріоритетні напрямки комплаєнсу в Україні); аналізу (для виявлення найбільш пріоритетних напрямів комплаєнсу вітчизняними підприємствами); графічний (для наочного відображення інформації); імплікаційних шкал (для виявлення впливу окремих чинників на систему комплаєнсу); системно-структурний (усі структурні елементи цього дослідження організовано у логічну послідовність).

Результати дослідження. Проаналізовано пріоритетні напрями комплаєнсу в Україні та визначено, що найбільш пріоритетними серед вітчизняних компаній є протидія корупції, антимонопольний та дотримання норм ділової етики. На основі сформованої інформації виокремлено зовнішні та внутрішні чинники впливу на систему комплаєнсу та визначено характер їх впливу, а саме позитивний, негативний і змішаний. В залежності від дії охарактеризовано зміст чинників впливу на середовище комплаєнсу вітчизняних підприємств.

Наукова новизна результатів дослідження. Детально проаналізовано зовнішні та внутрішні чинники впливу на систему комплаєнсу з виокремленням їх позитивного, негативного і змішаного впливу та охарактеризовано їх основний зміст дії, що дозволяє розробити методи управління ними.

Практична значущість результатів дослідження. Розроблені практичні рекомендації можуть бути використані для розробки рішень з метою мінімізації дії чинників з негативним впливом і максимізацією позитивного впливу у процесі створення обліково-аналітичної інформації про чинники впливу на систему комплаєнсу вітчизняних бізнес-структур.

Ключові слова: комплаєнс, система комплаєнсу, фактори впливу на систему комплаєнсу, аудит системи комплаєнсу.

Boberskyu O.V.

FACTORS INFLUENCING THE COMPLIANCE SYSTEM: CLASSIFICATION AND CONTENT

Purpose. The aim of the article is to identify and analyse the factors influencing the compliance system and classify them according to their degree of impact on the activities of business structures, detailing the characteristics of their main content.

Methodology of research. The following methods were utilized to achieve the research goal: statistical (for interpreting information on the priority areas of compliance in Ukraine); analysis (to identify the priority compliance areas for domestic enterprises); graphical (for the visual representation of information);

implication scales (to assess the impact of individual factors on the compliance system); and system-structural (where all structural elements of this study are organized in a logical sequence).

Findings. The priority directions of compliance in Ukraine were analysed in the paper. It has been determined that the highest priorities among domestic companies were the fight against corruption, compliance with antimonopoly legislation and norms of business ethics.

Both external and internal factors influencing the compliance system were identified based on the data gathered, and the nature of their influence was categorized as positive, negative, or mixed (see Fig. 2). The content of factors influencing the compliance environment of domestic enterprises is characterized depending on their action.

Originality. External and internal factors of influence on the compliance system with their positive, negative and mixed effects are analysed in detail, and their main content of action, which allows for the development of methods of their management, is characterized.

Practical value. The developed practical recommendations can be used to develop solutions with the aim of minimizing the effect of factors with a negative impact and maximizing the positive impact in the process of creating accounting and analytical information about the factors of influence on the compliance system of domestic business structures.

Key words: compliance, compliance system, factors influencing the compliance system, audit of the compliance system.